

Asia: VN/18505/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi

Kommentit esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuksista yleisesti

Kommentit yleisesti esityksen tavoitteista ja ehdotetuista ratkaisuksista

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua Hallituksen esityksestä eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi. Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry toimii Suomen nuorisovaltuustojen ja muiden vastaavien nuorten vaikuttajaryhmien edunvalvonta-, palvelu- ja yhteistyöjärjestönä sekä edistää lasten ja nuorten osallisuutta yhteiskunnassa. Suomalaiset nuorisovaltuutetut ovat keskimäärin 13-18-vuotiaita joten lausuntomme on lausuttu heidän näkökulmastaan.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry kannattaa hallituksen esitystä digitaalisesta henkilöllisyydestä ja sen muutoksista tunnistautumiseen. Yhteiskunta otti valtavan harppauksen digitalisaatiossa covid-19 pandemian alkaessa ja on joutunut sopeutumaan uuteen normaaliin. Lapsilla ja nuorilla tulee olla ikätasoisesti mahdollista opetella omien asioidensa hallintaa ja itsenäinen mahdollisuus vahvaan tunnistautumiseen mahdollistaa sen. Kaikilla lapsilla ja nuorilla ei ole omia pankkitunnuksia ja siten ovat nykytilanteessa eriarvoisessa asemassa.

Uudistuksessa tulee seurata lasten ja nuorten aktiivisuutta ottaa käyttöön digitaalinen henkilöllisyys ja tehdä yhteistyötä, jotta alaikäiset todellisuudessa pääsevät myös palveluissa toimimaan itsenäisesti.

Kommentit digitaalisesta henkilöllisyydestä

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry on iloinen tietoturvalisemmän henkilöllisyydestä tulosta. Etenkin alaikäisten tiedot tulee olla suojattuja.

Olemme kuitenkin huolissamme käyttöönoton helppoudesta. Toivomme, että käyttöönotto olisi helppoa myös ulkomaalaisille. Tietojen hallinta tulisi olla myös selkeää ja helppoa, niin että se on ymmärrettävää myös alle 15-vuotiaalle.

Olemme iloisia siitä, että palvelu mahdollistaisi henkilöllisyyden todistamiseen liittyvien maksujen alenemisen. Pienituloisessa perheessä tunnistuskäyttöön hankittu henkilökortti voi olla kuukausimenoihin iso lovi.

Kommentit ulkomaalaisen digitaalisesta asiointivälineestä

-

Kommentit luonnollisen henkilön tunnistusvälineestä

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry kiittää myös vaihtoehtoisesta tunnistusvälineestä henkilöille, jotka eivät halua tai voi käyttää mobiilisovellusta. Välineestä tulee tehdä sujuva, tietoturvallinen ja helppokäyttöinen, kuten sovelluskin on. Pyydämme kuitenkin huomioimaan vammaisjärjestöjen kommentit tähän asiaan.

Kommentit ehdotetusta toimintamallista ja viranomaisten tehtävistä palveluiden tuottajina

-

Esitysluonnokseen sisältyvät säädösehdotukset ja niiden perustelut

Kommentit hallituksen esityksen luonnoksesta sekä esitetystä sääntelystä yleisesti

-

Kommentit ehdotuksesta Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista annettavaksi laiksi

-

Kommentit ehdotuksesta digitaalisesta henkilöllisyystodistuksesta annettavaksi laiksi

-

Kommentit muuhun ehdotettavaan lainsäädäntöön

-

Kommentit henkilötietojen käsittelyä koskevista sääntelyratkaisuista sekä tietosuojaa koskevista kysymyksistä

-

Kommentit esityksen perustuslakia ja säätämisyjärjestystä koskevista kysymyksistä

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry kiittää Perustuslain 6 §:n 3 momentin jaerityiselle suojelulle ja huolenpidolle (PeVL 64/2018 vp, s.2) huomioimisen. On tärkeää tasapainolla ikätasaisen suojelun sekä lapsen ja nuoren yhdenvertaisen aseman kanssa.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry katsoo, että lasten ja nuorten osallisuus ei toteudu Suomessa tasa-arvoisesti, vaan on usein sidoksissa lapsen ja nuoren kotikunnan tarjoamiin mahdollisuuksiin vaikuttaa elinympäristöönsä. Kuten laki toteaa, että lasta tulee kohdella yksilönä eikä pelkästään passiivisen toiminnan kohteena. Lakiehdotus lisäisi lasten ja nuorten mahdollisuuksia osallistua täysimääräisinä yhteiskunnan jäsenenä itseään koskeviin asioihin ja tietojen hallintaan, mitä pidämme hyvänä asiana.

Ero yli ja alle 15-vuotiaiden kanssa on ymmärrettävä, mutta tässäkin tilanteessa alle 15-vuotiasta tulisi kuulla ensisijaisesti yksilönä eikä ikäluokkansa edustajana.

Kommentit esityksessä esitetystä alustavasta kilpailuoikeudellisesta arviosta

-

Kommentit muista esitykseen ja sen valmisteluun liittyvistä oikeudellisista kysymyksistä

-

Vaikutusten arviointi

Kommentit vaikutusten arvioinnista yleisesti

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry kiittää, että vaikutuksissa oli huomattu myös lapset ja nuoret. Osio oli kuitenkin kovin suppea, eikä sisältänyt syvempää analyysia lainvaikutuksista.

Olemme kuitenkin iloisia, että muutos mahdollistaisi yhä paremmin alle 18-vuotiaiden lasten ja nuorten toimijuuden heitä itseään koskevissa asioissa. On toivottavaa, että palvelujärjestelmät tunnistaisivat paremmin alle 18v käyttäjiä muutoksen sen mahdollistaessa. Muuten nuorten osallisuus ei tosiasiallisesti uudistuksessa toteudu tai lisäännä. Tunnistautuminen sähköisesti voisi mahdollistaa paremmin vaikka osallisuuskokeiluihin osallistumisen digipaneelien muodossa.

Kommentit taloudellisista vaikutuksista

-

Kommentit vaikutuksista viranomaisten toimintaan

-

Kommentit muista yhteiskunnallisista vaikutuksista ja ympäristövaikutuksista

-

Millaisia vaikutuksia ehdotetulla sääntelyllä olisi oman organisaationne tai toimialanne näkökulmasta?

-

Kohdennetut kysymykset vaikutusten arvioinnin tarkentamiseksi jatkovalmistelun aikana (lausunnonantaja voi valita itselleen soveltuvat teemat)

Julkishallinnon toimijoita pyydetään arvioimaan, millaisia määräraha-vaikutuksia (esimerkiksi järjestelmäkustannuksia tai henkilöstökustannuksia) esitetyllä lainsäädännöllä ja ratkaisuilla arvioidaan olevan organisaatiossa sekä ottamaan kantaa ovatko muutokset hoidettavissa nykyisten määrärahojen puitteissa vai vaativatko ne lisämäärärahoja.

-

Kiellettyä valtiontukea ja kilpailuneutraliteettia koskevia kysymyksiä on käsitelty valmistelun aikana, mutta näitä kysymyksiä ei ole kyetty arvioimaan tyhjentävästi. Miten arvioisitte näitä kysymyksiä ja miltä osin esitettyä arviota olisi erityisesti tarkennettava? Millaisia vaikutuksia arvioitte ehdotuksilla olevan kilpailulle sekä olemassa olevien että tulevaisuudessa kehittyvien palveluiden näkökulmasta?

-

Vastaavatko suunnitellut ratkaisut asiointipalveluiden tarpeeseen?

-

Miten arvioitte ehdotusten vaikuttavan tunnistuksen hyödyntäjien toimintaan, esimerkiksi asiointipalveluiden tarjoajiin? Onko ehdotuksella vaikutuksia esimerkiksi sähköisen tunnistamisen käyttöön, liiketoiminnan kannattavuuteen tai investointien tarpeeseen?

-

Millaisia teknisiä toteutuksia tai hankintoja digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen hyödyntäminen osaltanne tai toimialallanne edellyttäisi sähköisessä ja/tai käyntiasioinnissa? Miten tämä vertautuu tunnistuspalveluiden ostoon luottamusverkoston toimijoilta?

-

Mitä vaikutuksia digitaalisen henkilöllisyystodistuksen ja/tai ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen tarjoamisella yksityisen sektorin käyttöön on nykyiseen tunnistuspalveluiden hankintaan luottamusverkoston palveluntarjoajilta?

-

Onko esityksellä vaikutuksia uusien yksityisen sektorin tunnistusvälineiden tai -palveluiden tarjonnan syntymiseen luottamusverkostossa tai sen ulkopuolella?

-

Millä tavoin arvioitte esitettyjen ratkaisujen vaikuttavan nykyisten vahvan sähköisen tunnistamisen palveluntarjoajien liiketoimintaan? Onko tähän vaikutusta sillä, missä määrin ja kuinka kauan palveluntarjoajille maksettaisiin tunnistustapahtumista julkisen sektorin palveluihin tai sillä, onko digitaalinen henkilöllisyystodistus luottamusverkostotoimijoiden hyödynnettävissä maksutta?

-

Millä tavoin arvioitte ehdotusten vaikuttavan ulkomaisiin yrityksiin ja asiointipalveluihin?

-

Miten esitetyt ratkaisut ja ehdotettava sääntely vastaavat erityisryhmien tarpeisiin erilaisissa asiointitilanteissa? Onko yhdenvertaisuus otettu riittävästi huomioon?

Toivomme, että uudistuksessa ja sovelluksessa käytettävä kieli on saavutettavaa ja selkeää. Valitun kielen tulisi olla ymmärrettävää niin alaikäisen kuin suomen kieltä opiskelevan kannalta. Tämä vaatii myös sitä, että viranomaispalvelut huomioivat käyttäjiensä ikähaitarin, mikäli palveluihin voi kirjautua alaikäisenä.

Toivomme myös, että alle 15-vuotiaiden osalta huoltajan suostumus voidaan kirjata sähköisesti järjestelmään, jotta alle 15-vuotias pääsisi halutessaan palvelun käyttäjäksi sujuvasti.

Arvioitko, että hankkeessa esitetty ratkaisu parantaa alle 15-vuotiaiden mahdollisuuksia sähköiseen asiointiin? Mahdollistavatko ratkaisut sen, että asiointipalvelut voivat halutessaan huomioida palvelussaan henkilön iän? Onko alaikäisten asiointimahdollisuuksien mahdollisella laajenemisella vaikutuksia asiointipalveluiden tuottamiseen?

Toivomme, että alle 15-vuotiaiden osalta huoltajan suostumus voidaan kirjata sähköisesti järjestelmään, jotta alle 15-vuotias pääsisi halutessaan palvelun käyttäjäksi sujuvasti. Huoltajan suostumuksen saaminen tulee olla helppoa ja mahdollistaa nuoren osallisuus hänen sitä toivoessa.

Millä tavoin arvioitte, että esitys vaikuttaa ulkomaalaisten henkilöiden mahdollisuuksiin käyttää asiointipalveluita Suomessa tai ennen maahan saapumista? Millaisia vaikutuksia esityksellä on työntekijöiden liikkuvuuteen?

-

Onko tietoturvallisuutta ja tietosuojaa koskevat kysymykset mielestänne otettu riittävästi huomioon esitetyissä ratkaisuissa ja ehdotetussa sääntelyssä?

-

Muut kommentit

-

Pohjanvirta Aino
Suomen Nuorisovaltuustojen liitto ry. - lida Laurila, edunvalvonnan
asiantuntija

